

BERNS SETT MED ANDRA ÖGON

DET HAR TALATS mycket om de arbetare som diskat, möblerat, serverat och städat Berns salonger genom olika bemanningsföretag. Här följer texter där de själva berättar om sitt arbete på Berns under åren 2003-2009.

Namn på personer i dessa texter är anonymiserade eftersom svartlistning är vanligt förekommande på den informella arbetsmarknaden i restaurangbranschen i Stockholm. Samtidigt finns det få arbetstillfällen för människor som lever som papperslösa. Som papperslös står man utanför välfärdssystemet och tar inte emot några bidrag. Man kan inte freda sig via domstolar eller polis om man blir utnyttjad eller far illa på jobbet.

Just därför är papperslösa en av de mest utsatta grupperna på arbetsmarknaden. Man har inte råd att vara besvärlig - särskilt inte om ens möjlighet till uppehållstillstånd beror av företagets intyg till myndigheterna. För SAC som fackförening spelar det ingen roll om det är en arbetare med eller utan papper som utnyttjas. Alla har rätt till ett värdigt arbetsliv.

I dessa texter vittnar papperslösa såväl som arbetare med uppehållstillstånd om de villkor som rått på Berns. De flesta av de som berättar är inte delaktiga i konflikten mellan SAC och Berns. Vi söker ytterligare ett antal personer som arbetat på Berns. Vissa av dem finns i Sverige och andra finns numera utomlands.

Stockholms Restaurang- och hotellarbetarsyndikat
i SAC Syndikalisterna
Kontakt: Ruben Tastas Duque, 0760694249

Innehåll

"Man jobbade halvt ihjäl sig"	2
"Alla organiserade fick sparken"	4
"Sexton timmars arbetsdag"	5
"Får inte ut vår lön"	7
"Många var papperslösa"	7
"De klagade på att våra ansikten var trötta"	8
"Noll procent anställd"	12

**MER INFORMATION:
[HTTP://BERNS.CC](http://berns.cc)**

Man jobbade h

Jag började jobba på Berns 2003 när jag sökte asyl i Sverige. Jag har stora problem i Bolivia och kunde inte stanna kvar där. På Berns fanns det mycket jobb och man kunde jobba utan papper, men det var tufft. Jag jobbade hela tiden, ofta mer än tvåhundrafemtio timmar per månad. Jag jobbade först för Ariel, sen Fastighetsvårdarna, sen NCA.

En dag kunde se ut såhär: jag började klockan sju på kvällen med att möblera inför en konferens som skulle hållas dagen efter. Jag möblerade till klockan elva, gick direkt till disken och diskade under natten till fyra på morgonen. Sen hade jag en rast på en timme. Efter det städade jag nattklubben till sju eller åtta. Så skulle frukostdisken göras och det gjorde jag fram till lunch. Sedan var jag ledig tills det var dags för möblering igen på kvällen.

Det fanns ett förråd på tredje våningen, med en madrass. Där kunde man vila. Det var bra att det fanns mycket jobb. Det var ett stort ställe där det gick att jobba som papperslös. Det var bra. Men alla måste jobba för mycket och vi blev lurade hela tiden.

Vissa uppgifter var fasta, andra var extrajobb som Berns beställde. Möblering i konferenser var fast, samma hela tiden, men fester och nattklubbsgrejer var ofta extra. Chefen Mario fick extra betalt av Berns för extrauppdragen, men vi fick samma lön fast vi var tvungna att jobba dubbelt så hårt när det var extra. Arbetet var helt anpassat efter Berns, extrajobben varierade hela tiden.

Vi hade redan extremt lite tid att göra vårt fasta, det var stress stress stress hela tiden. En halvtim-

Det var många som jobbade på Berns som redan fått avslag på sin asylansökan.

me att städa, plocka undan och möblera om en konferens. Sen stod vi ibland på standby och väntade in konferenser och sånt. Då fick vi inte betalt för det. En del av lönen var vit, på konto. Resten var svart. De som var utan papper redan från början fick bara svart. Jag fick mellan tjugotvå och tjugotre tusen för tvåhundrafemtio, trehundra timmar. Det var samma lön för natt och dag.

Många som jobbade på Berns väntade på asylavslag. Det kan ta slut i Sverige när som helst och man måste försöka få ihop så mycket pengar man kan. Sedan måste man välja om man skall gömma sig och vara kvar illegalt, och då blir det ännu svårare att få jobb. Vi var tvungna att hålla oss väl med Ernesto, Amir och Mario som var arbetsledare. Man fick säga ja till allt. Folk borde protesterat mer. De som hade det värst i hemlandet jobbade halvt ihjäl sig och vi andra hakade på för att de inte skulle sluta ringa in oss. En kille bodde i princip på Berns. Han var ensam, kände ingen i Sverige, kom från Ecuador.

Det var många som jobbade på Berns som redan fått avslag på asyl. De jag kände som var här illegalt kom från Bolivia och Ecuador. Men det finns många fler. Till och med Amir, vår arbetsledare, var ju papperslös. Den andra arbetsledaren Ernesto, hans brorsa Nicholas från Chile var också här illegalt och jobbade på Berns.

Berns hade olika nattklubbsschefer. När det var inspektioner och papperslösa skulle gömmas sa Mario att det var nattklubbsscheferna som varnat. Det kom civilklädda inspektörer som kollade leg. Polisen kom en gång 2005. Då fick Amir gömma

alvt ihjäl sig

sig. Miguel uppgav en släktings namn och de kom undan. Polisen tog Jesús och han blev deporterad. Hans svågrar David och en annan man jobbade också på Berns då. Ernesto ville att de skulle gottgöra Mario för att Jesús ställt till det. Det blev tjafs. Det blev det ibland. Nicholas blev blåst på lön av sin egen brorsa, arbetsledaren Ernesto, som hade uppehållstillstånd. Jag fick själv stryk en gång mitt i matsalen av en av Ernestos polare. Det var ett tufft klimat.

Det går inte att generalisera kring varför de som jobbade på Berns kommit till Sverige. Vissa hade problem i sina hemländer, men många kom hit bara för att jobba. De åkte över halva jorden för att jobba och tjänade en månadslön på två dagar. Hemma sitter de fast. Om de åker kan de göra en klassresa. De flesta bolivianer som jobbade på Berns var fattiga, arbetarklass. De har en ohållbar situation i Bolivia. Vissa på Berns pratade inte ens bra spanska, bara quechua. De är de fattigaste och det var så klart de som jobbade hårdast. För hårt. En av dem jobbade slut sig tror jag, för när han var tvungen att åka tillbaka tog han livet av sig när han kom hem.

Mitt asylärende var ganska komplicerat och tog lång tid. 2007 bedömde Migrationsverket att jag kunde åka tillbaka till Bolivia. Men det var inte så. Det var inte säkert. Jag berättade för Mario att jag fått avslag och då övergick vi till svart lön. Jag jobbade i fyra månader efter avslaget, sen åkte jag hem till slut och kom tillbaka med papper 2007, genom giftermål. Jag jobbade igen på Berns. Mario var utslängd och bemanningsföretaget var istället NCA. Men det var fortfarande inte rätt.

Jag jobbade lika mycket som förut, blev lurad på lönen och fick inget riktigt kontrakt. Efter blockaden med SAC fick jag det första riktiga kontraktet sedan jag började på Berns. Det var 2009. Vi som var med i blockaden höll tal på första maj om att det lönade sig att ställa krav.

Sen gick det några månader och Berns slängde bort oss sen när NCA sparkade folk. Berns gillade inte när det blev blockader. De har ju haft det hur bra som helst. Alltid billig personal för extrajobb. Det är inte rätt, det som händer nu, att de vill bli av med oss som har slitit därinne.

Quecha är ett lokalt indianskt språk i Bolivia.

”

Alla organisen fick sparken

Jag kom till Sverige årskiftet 2006-2007. Först började jag städa ett gymnasium i Åkersberga, och fick 60 kronor i timmen. De ville betala mig svart, de trodde nog att jag var papperslös. Men jag sa ifrån. Mitt andra jobb var på den vegetariska restaurangen Hermans i Stockholm. Ägaren ville betala mig 60 kronor i timmen, oavsett om det var övertid, nattetid eller dagtid. Det var mycket att diska och jag hade inte lärt mig allt än, men ägaren sa "Snabbare, du måste bli klar innan du går hem". Jag stannade till tre på morgonen. I slutändan ville han inte ens betala det han var skyldig, och min flickvän blev tvungen att prata med honom. Jag fick betalt, och han ringde inte in mig mer.

På SFI lärde jag känna en mexikan som kände en kille som jobbade för Mario. Jag började jobba i Biströn som diskplockare. I början jobbade jag bara dagtid, utan kontrakt. I början testade dem mig, men lite i taget ville de att jag skulle jobba fler och fler timmar. De litade på mig. Jag fick börja göra möblering. Jag gjordemöblering och diskade. Jag jobbade så i ungefär ett och ett halvt år, jag minns inte exakt. Vi fick ställa oss i kö på tredje våningen i Kinateatern för att få betalt. De hade en lista med alla timmarna uppskrivna. Vi fick 70 kronor i timmen, och alla pengarna i ett kuvert. Jag fick alltid betalat i tid, men jag vet att vissa inte fick hela sin lön och att de inte fick den i tid.

Ibland brukade jag jobba 20 timmar/dag utan att åka hem emellan. Vi var alltid två till fyra personer. Vi jobbade från åtta på morgonen till klockan tolv på natten med möblering för konserter, konferenser (det finns fem olika konferensrum och Stora Salongen) och middagsbokningar. Från midnatt, medan festen var i gång, vilade vi några timmar i ett städtrum, ibland drog vi fram en kartongbit. Vi satte alarm på våra mobiler, och när konserterna var slut och folk började gå hem från festen började vi städa Stora Salongen och möblera inför frukostkonferenser. Vi var tvungna att börja klockan tre, halvfyra ungefär. Klockan nio på morgonen måste allt vara klart, alla stolar och bord och allt skinande rent. När det var klart kunde vi gå och äta frukost i matsalen. Där brukade vi somna med huvna mellan armarna.

Och så börjar Berns fasta personal komma till jobbet. Vd:n som hade sagt hejdå för dagen, kvällen innan, sa god morgon. Berns personal jävlades alltid med oss; "Är allt klart?", "Vi behöver en stol till!", "Ta fram ett till bord", och så vidare.

En kamrat från Bolivia bodde på Berns. Han tyckte det var meningslöst att hyra ett rum eftersom han jobbade så mycket. På söndagar gick han ut och promenerade, han hade allt han ägde i en ryggsäck och tvättade sina kläder på toaletten.

En annan kompis från Bolivia berättade att de

rade

”

SEXTON TIMMARS ARBETSDAG

höll på att organisera sig med SAC, men jag var ny och ville inte bli av med jobbet. Jag bestämde mig för att inte bråka. Jag var rädd för jag hade sett att de som tjafsat fått sparken tidigare. Alla de som organiserade sig och krävde sina rättigheter fick sparken och åkte tillbaka till Bolivia, men SAC vann konflikten och de fick bra betalt av Fastighetsvårdarna. Jag fortsatte jobba ett tag för Fastighetsvårdarna, tills deras kontrakt med Berns gick ut. Jag och en columbianska var de enda som inte anmälde Fastighetsvårdarna så Berns och Fastighetsvårdarna rekommenderade oss vidare till NCA.

Jag jobbade en vecka för NCA utan kontrakt. Efter en vecka gav de mig ett kontrakt på 0%. De ändrade hela arbetssystemet. De ville inte att man skulle jobba natt, för det kostade så mycket pengar. Istället fick vi börja klockan fyra på morgonen. Plötsligt skulle man göra samma jobb, men på mycket mindre tid. Det finns 28 toaletter som man brukar städa på fyra timmar, i alla fall med Fastighetsvårdarna. Nu skulle vi städa dem på två timmar med NCA. Det gick inte, det var omöjligt. De ringde mig när de ville, och jag kunde aldrig planera någonting, Jag hade inget schema och visste aldrig när jag skulle få jobba och inte. De introducerade ny personal, till exempel en arbetsledare som jag blev tvungen att lära upp. När han lärt sig hur allt funkade började

Ja, jag har jobbat på Berns. Det har många andra jag känner från Bolivia gjort. Jag jobbade jättemycket, säkert sexton timmar om dan, hela tiden. Det var inte bra. Jag orkade inte med det i längden, men jag hade möjlighet att jobba kvar när jag fått avslag från Migrationsverket, så vad ska man göra? Jag fick lönen kontant.

”Simón”

”

Det är med Berns alla problem börjat och också med Berns som problemen måste lösas.

de ringa mig allt mer sällan. Speciellt eftersom att jag satte mig emot att vi skulle städa så mycket på så lite tid. Jag började jobba extra på en nattklubb på Stureplan på helgerna för att klara av mina räkningar. Jag träffade aldrig min flickvän och var alltid trött. Vår relation tog slut och jag var väldigt ledsen, jag hade ju kommit till Sverige för hennes skull. Jag kom till Sverige för att vara med henne, lära mig svenska och för att studera. Men man måste jobba för att få medborgarskap. Nu hade jag varken henne eller särskilt mycket jobb och pratade nästan ingen svenska. Nästan alla som städade på Berns pratade ju spanska, och jag bodde ju i princip på jobbet och träffade inga andra.

Jag bestämde mig för att organisera mig med SAC. Den andra konflikten på Berns började. Det här var 2009. Konflikten var med NCA, men allt utspelade sig på Berns, det var ju där vi jobbade. Alla på Berns visste om och tillät det som skett. Problemet löste sig snabbt. Vi kom till exempel överens om att vi skulle ha fast schema på åtta timmar om dagen, bättre lön, semesterer-sättning och ob.

Nu började diskrimineringen. Jag hade tidigare fungerat som arbetsledare och lärt upp perso-

nalen från NCA, men nu skulle vi hålla på med ”house keeping”. Vi var glada ändå, vi hade ju i alla fall schema. Husfrun, en filippinska som jobbade direkt för Berns, gav oss order och gjorde livet surt för oss. Hon gav oss jättemånga rum att städa på jättelite tid, det var i praktiken omöjligt. Vi var tvungna att städa fyra rum på en timme, oavsett hur stora rummen var, oavsett om de hade en eller två toaletter, om det var en svit eller om det var ett singelrum – alltid 4 rum på en timme.

En dag ringde NCA, de som vi aldrig såg eller hörde av i vanliga fall, och kallade till möte. De pratade om ekonomisk kris och berättade att de skulle sparka några av oss och ville att vi skulle skriva på ett papper. Jag tyckte att det var konstigt, för vi visste ju att det fanns jättemycket jobb på Berns, det var massor som behövdes städas varje dag! Vem ska städa nu då, undrade jag. Några av oss som jobbat länge och mycket bestämde oss för att bilda ett kooperativ, för att erbjuda våra tjänster till Berns, vem kan veta bättre än vi hur det funkar på Berns? Vi gjorde en offert, men Berns bad om en ny och svarade inte på jättelång tid. Jag hade sparat lite pengar så jag klarade mig ett tag, men det började

bli svårt. Varje dag väntade jag på ett svar från Berns. Till slut svarade de att de inte ville ha oss utan skulle anställa själva. Då förstod jag att det var oss de inte ville ha, vi som organiserat oss tidigare. Jag fick det ytterligare bekräftat när en person som tidigare varit syndikalist, men som gick ur facket, fick jobbet tillbaka. Trots att han varken jobbat mest eller längst, det har Carlos gjort.

Den här kampen är jätteviktig för mig. Under de här åren på Berns har jag inte haft tid att studera svenska som hela tiden varit min intention, jag har jobbat som ett djur, fått betalt svart, de har bollat omkring mig och behandlat mig som skit och sedan sparkat ut mig för att jag hade mage att klaga, fått en femårig relation förstörd och nu har jag för en tid sedan förlorat min bostad och lever på lånade pengar.

Om jag kämpar mot Berns nu, istället för mot NCAs kontor i Bromma, är det för att det är med Berns alla problem börjat och också med Berns som problemen måste lösas. Jag har aldrig tagit emot order från NCA, all kommunikation har skett via Berns chefer. Yvonne känner mig mycket väl, hon sa hej då på kvällen och god morgon när jag låg och sov i matsalen det första året. På grund av att SAC tog konflikten med Fastighetsvårdarna blev de tvungna att ta in NCA, hon vet det.

När NCA inte heller skötte sig, och SAC vann ännu en konflikt valde de att ta bort arbetarna istället för det dåliga företaget (NCA) som inte behandlade oss bra. Och nu skyller hon på NCA och SAC, och är stolt över att de har anställt folk i egen regi och står med på Schyssta listan.

Jag skulle vilja ordna upp mitt liv, betala tillbaka skulder och kanske skaffa en lägenhet. Jag lämnade mitt hemland i Sydamerika för 11 år sedan Jag var papperslös i Italien i flera år men jag blev aldrig utnyttjad ens i närheten så som de utnyttjat mig på Berns.

För första gången på mina 11 år som arbetare i Europa har jag inte kunnat betala min mammas läkarkostnader, betala min hyra, köpa kläder, glasögon, gå till tandläkaren. För första gången i mitt liv är jag arbetslös. Och jag är det för att jag sagt ifrån när man behandlat mig dåligt. Men det är inte därför jag fortfarande står utanför Berns på helgerna. Jag står där eftersom jag inte vill att andra ska behöva gå igenom det jag gått igenom på Berns.

”

FÅR INTE UT VÅR LÖN

Vi måste jobba mycket, ibland 280 timmar i månaden, men vi får inte ut den lön vi ska ha och får den inte heller i tid.

”Gustavo”

MÅNGA VAR PAPPERSLÖSA

Det blev som en tävling på Berns. Alla ville visa sig duktiga och få jobba kvar. Jag jobbade långa dagar, verkligen mycket och lönen var sjuttio kronor svart. Det var mycket folk som var papperslösa, men jag hade uppehållstillstånd.

”Martín”

”

De klagade på att vår

Om du vill jobba jobba nu, sa de. Så om det betydde att sova där och jobba två dagar i sträck så gjorde du det, annars kunde de ringa in någon annan. Vissa klagade för det var hårt och tungt, speciellt med möbleringen. Om man är ung klarar man det, man tänker inte på framtiden, hur man kommer känna sig då. Och jag tror att nöden tvingar. De drog alltid fördel, men vi som kom hit visste inte det och tänkte att det var bra vi kundetjänarna lite pengar.

När jag var där jobbade jag sju dagar i veckan, jag hade ingen vilodag och på onsdagar så sov jag på jobbet. Det var bättre att sova tre-fyra timmar där än att åka med tunnelbanan till mitt hem och åka tillbaka och då inte kunna sova.

Det var ett litet rum där man hade städgrejer och maskiner, vi hade en madrass eller ibland kartong med några filtar. Det var en städskrubb, men vi tog den för att sova där, eller det gjorde arbetarna som var där innan oss, så då gjorde jag också det. Rummet var bara några kvadratmeter stort. Ibland var vi två, tre, ibland fyra personer och alla kämpade om att komma in där för annars var det svårt att sova. Ett tag sa dom till oss det var förbjudet att sova där, men vårt schema tillät oss inte att åka hem. Väktaren kom och knackade på, men vi låste inifrån, så han kunde inte öppna och gick till slut.

Folk från Berns såg oss ju. Chefen i köket, eller cheferna, såg oss. Vi var inte så många som jobbade. Det var klagomål ibland för våra ansikten var trötta och utmattade. Vi kunde inte gömma det även om vi duschade och försökte tvätta ansiktet. Men vi var där och kämpade på.

Det var klagomål ibland för våra ansikten var trötta och utmattade. Vi kunde inte gömma det.

Vi gjorde nästan allt, det var sällan det var andra som jobbade extra.

Jag gjorde först städ, klockan 18 började jag diska, när jag gjort färdigt det klockan 5-6 på morgonen så skulle vi städa restaurangen till 10-11 på förmiddagen. Klockan ett var det möblering, då kunde man inte åka hem, det var bättre att stanna där och vila det lilla du kunde. Vi vande oss vid den rytmen.

I Bolivia hade jag hört om Berns av en kompis som berättade om hur hans bror hade jobbat på Berns. Att han tjänade bra, att han jobbade hårt men att det gav utdelning för uppoffringen. Ett år senare var jag i Sverige av ett sammanträffande, eller jag vet inte. På samma ställe.

Det fanns många orättvisa saker. Efter tre månader så var jag uppe i mer än 300 timmar. Det var mycket uppoffring. Mellan oss sa vi alltid att det inte var rättvist, för varje åtta timmar jag jobbade så räknade han bort en timme och han betalade aldrig semester. Nu förstår jag det, att de egentligen skulle betala ob-tillägg på natten, men vi såg aldrig de pengarna. Om jag jobbat sex timmar räknade han bort en halv timme.

Han sa: ”Du kan inte säga något för du är en av dom som jobbar mest här, så om det inte passar dig kan du gå”. Jag var tvungen att göra det för att behålla jobbet. Både Ernesto och Mario sa det. Möjligtvis var Mario mer human, Ernesto var en despot och eftersom vi pratade samma språk, så var det hårt för många. Ernesto skrek och förolämpade folk.

Han sa alltid att han var delägare, inte bara anställd. Att han också var ägare och därför kunde

...a ansikten var trötta

bestämma vilka som ska jobba. Jag hade problem med honom en gång. Jag sa att jag inte skulle göra en uppgift och då begränsade han mitt schema och jag var tvungen att be om förlåtelse för att jag skulle få tillbaka mina timmar.

I början gjorde de lite kontroller, de ville se att man hade papper, men jag känner flera kollegor som jobbade, utan papper.

Det kom en överraskningskontroll klockan tre på natten. Jag hade tagit en kopp kaffe och när jag kom tillbaka var det massa folk som var blåklädda. De frågade om ID-kort eller pass. De tog min kollega Jesús. Jag trodde han också hade tillfälligt arbetstillstånd, men de ringde och kollade om han hade papper. Det hade han inte så då kom polisen och tog honom.

Det var en annan kille som var Ernestos högra hand, men vi visste att han inte hade papper. När kontrollen kom då ringde jag honom och sa: "Kom, du pratar bra svenska, hjälp vår vän". Men Amir sa att han inte kunde hjälpa någon och han var gömd i ett rum i källaren. När det var kontroll så försvann han alltid, oftast kom det ingen kontroll när de hade sagt att det skulle komma en, men han var alltid borta.

Den dagen så blev jag arg på honom. Jesús var min vän, vi hade jobbat tillsammans i disken- Jag kände mig maktlös att jag inte kunde säga att de skulle släppa honom. Jag blev arg då Amir inte kom för att hjälpa Jesús.

Då och då fick vi skriva under papper om att lönen var rätt. Det spelade ingen roll vad som stod på lönespecifikationen. Jag fick mina 60 kronor i timmen och så var det klart. Han ville väl skydda sig så då fick man skriva på. Sen varje halvår så

fick man skriva på en blankett om semester, då klagade vi, men han sa bara att man fick hitta ett nytt arbete då.

Det fanns folk som inte hade papper. David, han var min vän, men hade fått låna ett personnummer. Han var ungefär 20 år, men hade ett nummer som sa att han var 40 år. Ernesto visste det. Inte heller Ernestos bror Nicholas hade några papper. Ni borde prata med honom, men han är i Chile. Han hade alltid de här fackliga tendenserna och han mådde väldigt dåligt över hur hans bror behandlade honom.

Jag såg att han haltade men han sa aldrig vad det var. Jag tänkte "han är äldre". Han var dubbelt så gammal som mig, men jobbade nästan lika många timmar. Jag tyckte det var sorgligt och ibland blev jag arg när vi jobbade tillsammans för han var långsam så jag var tvungen att göra hans uppgifter också. Men det var synd om honom. Jag sa till honom att vid hans ålder tror jag inte att jag skulle klara att det här jobbet, för det var mycket jobb. Han var Ernestos äldre bror och var 50 år gammal. Jag frågade honom vad det var med honom, ibland sa han att han inte kunde sova, och det var tungt för honom även psykologiskt. Ibland gjorde han mig ledsen för han sa att han inte kunde uthärda detta liv mer. Han sa han drömde om tallrikar och koppar, jag har mardrömmar och vet inte vad jag ska göra och mitt ben gör väldigt ont. Han berättade att han hade ett ljumskbräck. Jag blev överraskad, för när jag var ung hade jag blivit opererad för ljumskbräck på båda sidorna så jag visste vad det handlade om. När han visade mig det så var bräcket jättestort, det var som att han hade en lem under

De hade halva halva som man säger på svenska. Hälften vitt, hälften svart.

huden vid höften. Han sa till mig att han berättat om problemet för sin bror för ett halvår sedan. Ernesto hade sagt att han skulle se till att Nicholas fick läkare, men det blev inget. Nicholas sa alltid: "Han är min bror men han tycker inte om mig, bara att exploatera folk". Jag såg hur han var mot sin bror. Tänk dig då hur han kunde vara mot andra. Hur kan man tänka så, jag skulle aldrig kunna göra så mot någon i min familj.

En kille hade varit i Sverige i fyra år så hans nummer hade redan gått ut, samma sak för en annan tjej. När kontrollen kom så stannade han i hotellet och klarade sig, men efteråt kontrollerades alla om, vilka som hade papper, så då fick han tre månader mer och sen fick han lämna för de ville inte ha böter. I Chinateatern jobbade två tjejer som var utan papper. Ernesto lät dem ändå jobba där. När du inte har papper är det inget du vill prata om, men när vi satte oss och skojade och spelade i förtroende, då visste man. Amir till exempel, han sa alltid att han hade, men jag vet att han inte hade.

Ernesto ville alltid ha folk som hade papper, men som skulle iväg. Han ville inte ha någon som hade fast uppehållstillstånd för då kanske de skulle kräva förhållanden enligt kollektivavtal. Att ha semester och övertidsbetalt. Så de hade aldrig folk med papper bara folk som sökte asyl och skulle få avslag, de visste det. De visste hur de skulle spela.

Ibland när jag jobbade frukost och natt så frågade kökschefen om varför jag jobbade så mycket, och sa att det inte var bra för jag var för trött. Så de visste att det inte var korrekt. Så vilade vi kanske en dag och sen var det tillbaka till samma rytm, men jag vet att cheferna visste att det var många konstiga saker som pågick.

I deras servispersonal var det sex chilensare som jobbade. Jag lärde känna dem och de jobbade som vi. Servitriserna var en tjej från Atacama som hette Cornelia, och två till. De jobbade 15-16 timmar per dag. De jobbade nästan som oss. De var där natt och dag. Jag tror de alla jobbade svart där. Jag var förvånad för de kunde börja med mig på morgonen och sen vara kvar i slutet av natten

De jobbade där redan när jag kom. De var där efter att jag slutade också. Jag har ingen kontakt med dom i arbetet, vi pratade för att vi hade samma språk. De hade halva halva som man säger på svenska, hälften vitt hälften svart. De flesta av dem hade uppehållstillstånd, men de jobbade under samma förhållanden. Det är nästan alltid så när jag jobbat här i Sverige att man blir erbjuden

Ibland gjorde han mig ledsen för han sa att han inte kunde uthärda detta liv mer.

hälften hälften och annars får man inte jobbet.

På Berns tror jag lönen var helt svart för det hade inget med våra lönespecar att göra. Det var total exploatering. Jag jobbade mer än 320 timmar, de betalade 60 kr, sen drog de bort pengar för rast. Nu vet jag att jag borde tjänat 50 000 i månaden. Så det var verkligen väldigt hård exploatering.

De betalade alltid i handen. De betalade i Marios kontor på Berns. Vi gjorde en kö utanför för att en och en ta emot vår lön. Då var man tvungen att skriva på papperet som han krävde. Det var inte som det skulle, men du var tvungen att skriva på. Mario var där en eller två gånger i veckan, Ernesto var där och en kassör, samt en annan av Ernestos medarbetare. Det var inne på Berns.

Jag ville tjäna pengar och jag hade hört om Berns innan att det var fantastiskt att man kunde tjäna pengar där. Jag ville skapa en framtid för min familj. Korrekt eller inkorrekt, i den situationen kan du inte välja, du måste ta det som kommer, och kämpa för att få något. Då var min fru och min dotter som var två år gammal i Bolivia, och min son som var fem år.

Min tanke var alltid att komma hit och spara pengar för att kunna ha ett litet företag i Bolivia, men här är livet dyrt också, så det är väldigt svårt.

När jag hörde om Berns i Bolivia sa han som berättade att arbetet var hårt, men inte att man blev exploaterad. Men i mitt land finns det få som tjänar 2-3000 dollar på en månad.

För två år sedan var jag tvungen att operera mig och jag har problem med ryggen. Man tror att man ska vara okej. Men sen efter några år då känner man att det man gjorde var fel.

Jag började jobba på Berns i november 2003 tror jag. När jag slutade hade ungefär fem personer bytts ut. För oss var det ett skitigt jobb, men vi fick många timmar, och alla ville tjäna lite mer pengar. Ingen sa något, vi accepterade. Vi klagade inte hos Ernesto. Det var bara att gilla det eller att sticka enligt honom. En gång gick vi alla till kontoret och pratade med Mario, vi var alla tio i kontoret för vi ville ha semester då vi alla skrivit under pappret om semester, men aldrig fick någon. Han sa att vi fick många timmar och tjänade pengar så vi skulle vara nöjda, och alla gick vi därifrån. Ernestos bror fick inte heller semester. Han fick tio kronor extra i lön, men inget annat.

Jag hade nästan inget liv då. Min värld var arbetet. Jag jobbade, sov och jobbade. Jag tänkte på min familj och mädde dåligt, men jag ville ha en bättre framtid. Allt i livet upplevde man på jobbet det var som en inhägnad där det fanns glädje och

Om du går från städskrubben till restaurangen för att diska. Då ser du alla där som dricker och skrattar. Du är där men du arbetar och det är hårt.

sorg. Man hade inga val. Framförallt kunde man inte bli sjuk och jag jobbade ju sju dagar i veckan.

En gång hade jag problem och var sjuk, jag ringde Ernesto och sa att jag var dålig, han sa ”Okej du behöver inte komma idag”. Jag sa att jag behövde vara ledig en vecka minst. Han sa ”Nej, kommer du inte imorgon är du sparkad”. Det var hårt. Det fanns inget val. Det var väldigt hårt. Den andra dagen gick jag dit och det var dåligt, han skrattade åt mig och drog skämt om mig. Det enda jag kunde göra var att le sarkastiskt och uthärda det.

Någon gång tänkte jag på att byta jobb, men jag hade inga alternativ. Jag hade inga kompisar så det fanns inget val, jag stannade kvar. Allt var monotont, det var en daglig rutin, men det var kanske det enda jag kunde göra då.

Berns är en omtyckt lokal som alltid är full med mycket jobb. Om du går från städskrubben till restaurangen för att diska. Då ser du alla där som dricker och skrattar. Du är där men du arbetar och det är hårt, speciellt när man är ung och man vill njuta av livet som andra normala, men du känner dig begränsad och det är ditt arbete. Arbetar du inte så är du ute. Det är ett hårt tryck, man måste vara i situationen för att förstå hur man känner.

Det var några av kockarna som var snälla som frågade om jag ville äta och frågade om jag var okej. När det gällde arbetsförhållanden så la de sig inte i. De visste att vi jobbade mycket och att

det inte var normalt det som pågick. Men de undvek att prata om det ämnet. Amir var också där dag och natt, och han pratade mycket svenska. Så de frågade honom varför han inte tog semester, varför han alltid jobbade, de frågade vad han hade för kontrakt. Han sa det var så, då tyckte de att det var ett idiotiskt kontrakt. Det måste framstått som väldigt konstigt för de som känner till lite om lagar och rättigheter här. Vi hade kontakt med en tjej i receptionen. Hon gav oss massage. Hon frågade varför vi inte protesterade, men vi var tysta för vi ville behålla jobbet. Jag är säker på att alla som arbetade där visste vad Ernesto och Mario gjorde.

Jag slutade för jag skulle åka till mitt land för att få papper. Jag klagade aldrig för jag hoppades att jag skulle få komma tillbaka och fortsätta jobba. När jag kom till Berns var Ernesto väldigt otrevlig mot mig. Han sa att de redan hade personal, att det inte fanns arbete. Jag blev arg. Jag sa att jag hade jobbat för honom så mycket tid, som en slav. Och nu inget?! Jag pratade med Mario, han sa att: ”Nej, du har redan papper. Du borde studera, göra något. Detta är för folk som ska börja”. Så förstod jag att de bara ville ha folk som skulle återvända hem som inte hade papper, så att de skulle kunna utnyttja det för att exploatera dem. Har man papper så börjar man lära sig sina rättigheter och då är det en annan sak.

”

Noll procent

Jag började jobba på Berns 2006. Första gången städade jag Stora Salongen efter en konsert. Jag fick 70 kronor i timmen. Efter det började jag tvätta fönster och speglar. Eftersom en kille från Bolivia inte kunde stanna i Sverige kunde jag ta över hans plats i köket. Jag jobbade i köket och soprummet och min huvudsyssla var att städa. Jag började i köket klockan 23 och när jag var klar gick jag till soprummet, ungefär klockan 5 på morgonen. Jag slängde sopor, städade utanför på gatan, sopade bort fimpar osv. Sen gjorde jag det som behövde göras, ibland möblering till exempel, ibland andra saker. Jag jobbade måndag till söndag och alltid på natten för 70 kronor i timmen. Det fanns ingen rast, ingen sa något om någon rast i alla fall. Det var helt omöjligt att ta en längre pau, det fanns alltid någon som kunde komma på en och dra av det från lönen. Jag jobbade varje dag.

En morgon försov jag mig. Då förlorade jag min plats i köket och fick börja jobba i Asiatiska eftersom ytterligare en bolivian var tvungen att lämna Sverige. Jag började när gästerna började gå hem och städade hela Asiatiska och alla toaletterna. Jag skurade marmortrappan, hissen, lilla baren med mera. Det här jobbet var mer krävande eftersom att man hela tiden blev kollad. En gång i veckan, vilken dag som helst, gjorde en av Berns chefer (en blond kvinna) dammkontroll med en vit handske. Flera städare blev av med jobbet när de hittade smuts eller damm.

Så kom perioden då de renoverade frukostsalongen. De började kräva att jag skulle jobba mer, på olika ställen och längre pass. Jag fick bland

Jag blir arg och ledsen när jag tänker på åren jag jobbat på Berns. Hur de utnyttjat mig.

annat tvätta fönster och speglar som vanligtvis en person anställd på deltid gjorde, men det fick jag göra utöver min heltidstjänst. Jag fick jobba nästan dubbelt men ingen betalade mig det dubbla. Jag jobbade så ungefär två veckor, men det var ohållbart i längden. Ständigt bad de mig att stanna längre eller jobba mer, men ingen sa någonting om att betala mig för extratimmarna. Jag tröttnade och började bli irriterad. Tills jag sa ifrån: ”Jag får ju inte betalt extra, varför ska jag jobba extra?”

Sen fick jag höra att en grupp bolivianer hade organiserat sig med SAC. Jag blev glad, tänkte att: ”Äntligen säger någon ifrån”. Efter den konflikten, som SAC och arbetarna vann, började Berns jobba med ett nytt bemanningsföretag som hette NCA. De skulle plötsligt göra jobbet som vi gjort innan men utan någon som helst aning om vad Berns hade för behov, hur man jobbar, hur mycket tid det tar att till exempel möblera en konferenssal, hur lång tid det tar att städa rummen, städa trappan, skura toaletterna. Vi visste exakt. Så vi var några som inte bråkade som blev rekommenderade vidare till NCA.

De var helt vilse och behövde all hjälp de kunde få. Vi lärde dem allt vi kunde. Vi jobbade några veckor utan kontrakt. Sen fick vi kontrakt på noll procent. Det fanns aldrig några scheman och vi jobbade väldigt mycket. Jag jobbade överallt eftersom jag var en av dem med mest erfarenhet. Det var ofta diskussioner om hur många timmar arbetet skulle ta. NCA ville att samma jobb skulle göras på mindre tid än tidigare. Vi förklarade

anställd

att det inte gick, att det tar längre tid, men de lyssnade inte.

NCA var ett schysstare företag än de tidigare bemanningsföretagen, de betalade vitt och betalade skatt, jag har hört i efterhand att de har kollektivavtal. Sånt kostar mer, men Berns ville fortfarande inte betala för dyrt. Så NCA blev tvungna att förändra många saker. Till exempel ville de att vi skulle jobba dagtid eftersom att det kostade mer både för NCA och Berns att ha nattarbetare, åtminstone om man ska betala schysst och vitt. Men, man måste ändå göra vissa saker nattetid eftersom att Berns också har nattklubb och allt måste vara klart inför frukosten. Så vi fick börja jobba fyra på morgonen, vilket innebär att man gick upp 2.30 och åkte hemifrån 3-3.30.

Jag städade hela Asiatiska och Stora Salongen. Arbetet var oändligt. Vi arbetare hamnade ofta i konflikter med varandra eftersom att det alltid fanns någon som var mer desperat och tog åt sig mer jobb, eller gjorde ett jobb som man behöver många timmar på sig att göra på kortare tid. Vi var några som gick ihop och kom överens om att inte acceptera när de krävde så mycket jobb på så lite tid, vi visste ju att det i princip var omöjligt. Men vissa sa inte ifrån och jobbade nästan ihjäl sig. Vi andra blev inringda mindre och mindre, precis när vi hade lärt NCAs personal det mesta. De började ta in ny personal, kompisar, kusiner och brorsor. Till slut hade jag så lite timmar att jag fick jobba extra som toavakt på natten, det var ett vidrigt jobb som ingen annan ville göra, men

jag behövde pengarna.

När det gått åtta månader med NCA och jag fortfarande inte hade något schema eller fått fast anställning bestämde jag mig för att säga ifrån. Jag fick fortfarande mindre och mindre timmar (eftersom de gav bort timmarna till sina kompisar eller de som accepterade att slita ut sig totalt) och blev inringd hur som helst, när som helst. Samtidigt fick jag reda på att min fru var gravid med vårt första barn. Först pratade jag med min gruppleddare från NCA och sa att jag behövde arbetsgivarintyg och lönespecifikationer för att visa upp hos Försäkringskassan. Han vägrade. Jag skickade in begäran om pappaledigt till NCA. Jag blev besvarad med ett besked om avsked.

Efter det följde förhandlingarna med NCA, Almega och SAC. Då var vi fler som var inblandade, för jag var långt ifrån den enda som blivit orättvist behandlad. De ville förflytta mig till en annan arbetsplats på en ny provanställning, men jag hade redan sett hur de gjort så med en annan kamrat i denna konflikt. Efter tre månader får man sparken. Vi kämpade för att Berns skulle vara min arbetsplats, som den varit de senaste tre åren.

Tack vare förhandlingarna och kampen lyckades vi bli återanställda på 100%, fast anställning. Även om det nu innebar "house keeping" och arbete på hotellet var jag nöjd. Det var åtta timmar om dagen och jag hade ett schema. Jag fick också rätt till pappaledighet och var hemma med min dotter en månad. Det var viktigt för mig att vinna den konflikten, för det är en rättighet och ingen

ska ta ifrån någon ens rättigheter. Det är också viktigt för mig att nämna att alla på Berns kände till den här kampen och den här konflikten. Men ingen la sig i.

Vi jobbade under våra nya förbättrade förhållanden som vi kämpat oss till under ungefär tre månader. Sen fick jag ett nytt brev om avsked på grund av arbetsbrist på NCA. En kamrat som tidigare organiserat sig med oss gick ur facket och blev anställd direkt av Berns (tillsammans med några andra som aldrig klagat men som inte jobbat längre än mig och mina kamrater). Anledningen till att jag fick sparken var väldigt tydlig, oavsett vad Berns säger i medierna.

Jag blir arg och ledsen när jag tänker på åren jag jobbat på Berns. Hur de utnyttjat mig. Och hur Berns ledning nu pratar vitt och brett om arbetarnas säkerhet och välbefinnande, om kollektivavtal och rätt att organisera sig fackligt. Om de ens fått upp ögonen för sådant, som hon påstår, är det ju tack vare SAC. Annars hade det fortsatt på samma vis hur länge som helst.

På så sätt kan jag vara glad över att vi tagit upp kampen, och jag kommer aldrig ångra det. Men samtidigt blir jag arg över alla lögner de sprider om oss och om SAC i medierna. Det man borde prata om i media är hur Berns utnyttjat människor som sökt lyckan i ett nytt land, som inte talar språket och som inte känner till sina rättigheter. Och inte bara att de har gjort det, men att de inte gjort någonting för att förändra eller förbättra situationen, inte ens när de fått fakten på bordet. De fortsätter ljuga och förvärra situationen. Hela

Berns är genomsyrat av hyckleri och förtryck. Jag tror inte att det kommer bli annorlunda där.

Bemanningsföretagen har gjort allt detta möjligt för Berns, eller Berns har gjort det möjligt genom att använda sig av bemanningsföretag. Men de föll i sin egen fälla för när bemanningsföretaget som skyddat dem och tagit ansvar för förtrycket sparkade folk, blev de kvar utan arbetare. Och Berns begick ett misstag när de inte återanställde dem som jobbat längst och mest. Därför är Berns nu i den här situationen.

Jag är arbetslös. Min fru lämnade mig. Jag kan inte försörja mitt barn som jag kämpade för att få vara hemma med. Jag har blivit polisanmäld av Berns för egenmäktigt förfarande. De har hotat med att stämma mig personligen och kräva mig på skadestånd. Jag har inga pengar, och är beroende av donationer och bidrag. Det är sorgligt att alla mina problem har börjat eftersom jag organiserat mig och krävt saker som jag har rätt till. Till exempel pappaledighet. SAC har hjälpt mig att lära mig om mina rättigheter, och kräva rätten till dem. Det enda Berns har gjort är att kränka dem. Det här kampen och mina kamrater i SAC är allt för mig just nu. Berns har mycket makt, många lögner och mycket pengar. Men vi har sanningen. De kommer fortsätta ljuga och använda sitt maktövertag, och vi kommer fortsätta säga sanningen.

”

Det är sorgligt att alla mina problem har börjat eftersom jag organiserat mig och krävt saker som jag har rätt till. Till exempel pappaledighet.

Intervjuer

“Noll procent anställd”
intervju av Sofie Dahlstedt
2010-06-12

“Man arbetade halvt ihjäl sig”
intervju av Emil Boss
2010-12-13

“Alla organiserade fick sparken”
intervju av Sofie Dahlstedt
2010-06-15

“De klagade på att våra ansikten var trötta”
intervju av Patrik Gronstaj
2010-12-13

“Sexton timmars arbetsdag”
intervju av Ruben Tastas Duque
2010-12-13

“Får inte ut vår lön”
intervju av Bella Frank
2007-10-31

“Många var papperslösa”
intervju av Sofie Dahlstedt
2010-06-14

Redaktörer: Sofie Nohrstedt och Jens Apelman
Layout: Sofie Nohrstedt
2010